

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 272/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. augusta 2011 predbežne prerokoval sťažnosť I. H., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. P. P., H., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajskej prokuratúry v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. Kv 48/08 a postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 16/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. H. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júna 2011 faxom a následne 30. júna 2011 poštou doručená sťažnosť I. H., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu

ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajskej prokuratúry v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. Kv 48/08 a postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 16/2011

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že *„Sťažovateľ je trestne stíhaný v konaní vedenom pred Okresným súdom Nitra č. k. 2 T 16/2011 pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa ustanovenia § 186 ods. 1, 2 písm. b), odsek 4 písm. a) Trestného zákona. Sťažovateľ písomným podaním dňa 01. 02. 2011 podal námietku zaujatosti voči celej Krajskej prokuratúre Nitra. Uvedené podanie – námietku zaujatosti sťažovateľ zaslal tak Krajskej prokuratúre Nitra ako aj Generálnej prokuratúre v Bratislave.“*. Prokurátorka Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky listom č. k. XIV/1 GPt 41/09-10 zo 7. februára 2011 sťažovateľovi oznámila, že *„z dôvodov príslušnosti som Vaše námietky podľa § 31 Trestného poriadku postúpila na priame vybavenie Krajskej prokuratúre v Nitre“*.

Krajská prokuratúra námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľom vybavila prípisom zo 16. februára 2011, v ktorom uviedla, že *„ohľadom podania sťažovateľa – námietky zaujatosti konať nebudú, pretože skutočnosti, ktoré sťažovateľ uviedol v podaní zo dňa 01. 02. 2011 neodôvodňujú vznesenie námietky zaujatosti zo zákonom predpokladaných dôvodov“*.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uviedol, že *„Zároveň dňa 16. 02. 2011 prokurátor Krajskej prokuratúry Nitra podal na sťažovateľa obžalobu, o ktorej rozhoduje Okresný súd Nitra. Dňa 07. 03. 2011 sa sťažovateľ obrátil po doručení listov z 16. 02. 2011 a 23. 02. 2011 na generálnu prokuratúru SR, ktorá však dňa 16. 03. 2011 uviedla v písomnom stanovisku, že podanie postúpila na Okresný súd Nitra, nakoľko na sťažovateľa a ostatných obvinených bola podaná obžaloba... 16. 02. 2011. Na predbežnom prejednaní obžaloby Okresný súd Nitra nezaznamenal prednes sťažovateľa, ktorý namietal porušenie uvedeného práva ohľadom tej skutočnosti, že nebolo rozhodnuté o námietke zaujatosti, pričom dňa 29. 05. 2011 Okresný súd Nitra uviedol, že v tomto konaní nie je oprávnený rozhodovať“*

o námietke proti prokurátorovi, o tejto námietke rozhoduje nadriadený orgán prokurátora, ktorý podľa konštatovania Okresného súdu Nitra vybavil tak, že o nej nekonal. Je zrejmé, že v tomto konaní došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko o veci bolo rozhodované prokurátorom Krajskej prokuratúry v Nitre, o ktorého nezaujatosti nie je rozhodnuté.“

Podľa názoru sťažovateľa v jeho veci nešlo o dôvody, ktoré by odôvodňovali postup krajskej prokuratúry podľa § 32 ods. 6 a 7 Trestného poriadku, v zmysle ktorých o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 4 Trestného poriadku alebo ak je dôvodom námietky len procesný postup súdu v konaní, sa nekoná; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31 Trestného poriadku. Ochranu označených práv sťažovateľa nezabezpečil ani okresný súd, ktorý *„mal rozhodnúť o vrátení obžaloby prokurátorovi, a teda celej trestnej veci do prípravného konania“*.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nález:

„1. Prokuratúra Slovenskej republiky postupom Krajskej prokuratúry Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. Kv 48/08 a Okresný súd Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 2T 16/2011, ktorý spočíval v nerozhodnutí o námietke zaujatosti prokurátorov Krajskej prokuratúry Nitra, porušili základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Okresného súdu Nitra podľa ustanovenia § 244 ods. 1 písm. k) Trestného poriadku v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 16/2011 zo dňa 29. 04. 2011 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskej prokuratúre Nitra na opätovné prerokovanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 3 500 Eur, ktorú sú porušovatelia povinní vyplatiť spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vsunie 261,82 Eur vrátane DPH, ktorú sú porušovatelia povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť na účet právneho zástupcu JUDr. Petra Peružeka do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom

predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05).

Predmetom sťažnosti pred ústavným súdom je namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru krajskou prokuratúrou v konaní vedenom pod sp. zn. Kv 48/08 a okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 16/2011 v dôsledku nerozhodnutia o námietke zaujatosti vznesenej proti prokurátorom krajskej prokuratúry.

Z obsahu sťažnosti, ako aj z priložených príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal námietku zaujatosti proti krajskej prokuratúre 1. februára 2011. Dôvodom podanej námietky nebola „*rozhodovacia činnosť prokuratúry, ale sústavné zanedbávanie úlohy dohľadu nad dodržiavaním procesných pravidiel predsúdneho konania...*“. Krajská prokuratúra sťažovateľovi listom sp. zn. Kv 48/08 zo 16. februára 2011 oznámila, že vo veci podanej námietky zaujatosti konať nebude, pretože uvedené skutočnosti „*neodôvodňujú vznesenie námietky zaujatosti zo zákonom predpokladaných dôvodov*“. Sťažovateľ uvedený postup krajskej prokuratúry napadol sťažnosťou zo 7. marca 2011, pričom prokurátorka Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky mu listom sp. zn. XIV/1 GPt 41/09 zo 16. marca 2011 oznámila, že z dôvodu príslušnosti postúpila uvedené podanie okresnému súdu, ktorý koná o jeho obžalobe podanej 16. februára 2011. Okresný súd na hlavnom pojednávaní poučil sťažovateľa, že nie je „*oprávnený rozhodovať o námietke proti prokurátorovi, o tejto námietke rozhoduje nadriadený orgán prokurátora, ktorý námietku obžalovaného vybavil tak, že o nej nekonal*“. Zo sťažnosti ďalej vyplynulo, že trestné konanie proti sťažovateľovi je okresným súdom vedené pod sp. zn. 2 T 16/2011, pričom dosiaľ nie je skončené, takže sťažovateľ namieta procesné pochybenie krajskej prokuratúry a okresného súdu, a s tým súvisiace porušenie sťažovateľom označených základných práv v prebiehajúcom súdnom konaní.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných

zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený má právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhopovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ale aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok tiež pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Opravné prostriedky sú účinnými prostriedkami nápravy, ktoré umožňujú účastníkom súdneho konania namietat' závažné procesné pochybenia súdu, a tým sa domáhat' ochrany ich porušených základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedeného vyplýva, že sú to predovšetkým všeobecné súdy, ktoré na základe účinných právnych prostriedkov nápravy dostupných sťažovateľovi (ako obžalovanému) sú oprávnené poskytovať ochranu základným procesným právam účastníkov súdneho konania, a prípadne až následne ústavný súd v konaní o ústavných sťažnostiach (mutatis mutandis II. ÚS 78/02).

Sťažovateľ teda realizáciou svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nemu má možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich

v sťažnosti označených práv pred všeobecným súdom, a preto ústavný súd jeho sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2011